

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ, Ο ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Κατ' αφηγησιν του συντρέφου του ηρωϊκού κλέφτη, Φραγκίστα)

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

ΗΝ απελπίσεσαι, του ειπε συγκινημένος ο Χασιώτης. 'Ο Θεός είναι μεγάλος!

— Κουράγιο ζητάς να μου δώσεις, αδελφέ μου; 'Αμ το ξέρω καλά δά. Δεν γλυτώνει κανένας εύκολα από τα νύχια του 'Αλή.

'Ο Χασιώτης βουβάθηκε.

Τι μπορούσε να πη; 'Ο Κατσαντώνης ειχε δικιο. 'Ο 'Αλής θα τους χαλούσε μιά και τους έβαλε στο χέρι.

'Ο 'Αλή Πασσάς δέχτηκε τον 'Αγο στο σαράϊ, φρενιασμένος από χαρά. Τόν φίλησε και τόν κάθησε πλάι του, χαριζόντάς του πολύτιμα δώρα.

Τόν διάταξε κατόπι να του διηγηθῆ πώς έπιασε τους δυο Κατσαντωνίους.

'Ο Μουχουρτάρης διηγήθηκε τα της αιχμαλωσίας, φουσκώνοντας φουκά τα πράγματα και παρουσιάζοντας τόν έναν τον ήρωα! 'Ετόνισε ιδιαιτέρως το πείσιμα με το οποίο πολέμησε ο Χασιώτης για να σώσει τόν άρρωστο αδελφό του.

'Ο 'Αλή Πασσάς τόν άκουγε με ευχαρίστησι, χαϊδεύοντας τα γένετα του. Κι' όταν η διηγήσι του 'Αγου Μουχουρτάρη τελείωσε, του ειπε:

— Μπράβο, όρε μπράβο μ'!...Μεγάλο καλό έκανες, όρε' στο ντιοβλέτι!... Μπράβο!..

Κατόπι δὲ τόν πρόσταξε να πάρη τους δυο Κατσαντωνίους, μόλις θα νύχτησε, με δυνατή συνοδεία και να τους φέρη στο σαράϊ, να τους παρουσιάση μπροστά του.

Τό έκανε αυτό ο 'Αλής, για όλους τους φημισμένους κλέφτες πομπερταν στα χέρια του. Διάταξε να τους παρουσιάσουν μπροστά του σιδεροδεμένους, για να τους δῆ και να μιλήση μαζί τους. Πιό πολύ απ' όλους όμως ήθελε να δῆ με τα μάτια του τόν Κατσαντώνη.

'Ο 'Αγος Μουχουρτάρης, άφησε να βραδυάση πρώτα και ύστερα τράβηξε για το σπίτι, στο όποιο κρατούσαν τους Κατσαντωνίους.

Η νύχτα ειχε πέσει στα Γιάννενα.

Οι διαβάτες στους δρόμους ήταν λιγοστοί, κι' αυτοί φοβισμένοι και γρηγοροπελάτητοι.

'Ο Μουχουρτάρης μπήκε στην κώμαρη που βρισκότουσαν σιδεροδεμένοι οι δυο κλέφτες.

'Ο Κατσαντώνης ήταν έξυπνός 'και σιγανόμιλούσε με το Χασιώτη.

'Ο 'Αρβανίτης καπετάνιος πλησίασε και ειπε στους αιχμαλώτους του να τοιαστούν. Συγχρόνως ειδοποίησε και τη φρουρά γίνε έτοιμη να τους ακολουθήση.

Χωρίς να ταραχούν οι Κατσαντωνίαι, σηκώθηκαν κι' ακολουθήσαν τόν Μουχουρτάρη, δεμένοι και φρουρημένοι γερά.

Πέρασαν τα σκοτεινά στενοσόκακα κι' έφτασαν στο σαράϊ.

'Ο 'Αλής τους περιεμεν έξει άτυποί. Μά και οι άνθρωποι του σαραίου, όπλοφοροι, σωματοφύλακες, ύπηρέτες, καρτερούσαν μ' άτυπομονοισία να δουν τους τρομερούς τους κλέφτες.

'Ο Μουχουρτάρης ώδήγησε τους Κατσαντωνίους μπρος στον Πασσά. 'Ο Κατσαντώνης, άν κι' άρρωστος, άν και συντριμμένος απ' τις κακοπάθειες, μόλις βρήθηκε μπροστά στον τυράννο ώρθώθηκε περήφανος, στήλωσε το κορμί του, τα μάτια του άστραποβόλησαν.

'Ο 'Αλής ήταν άνθρωπος έξυπνος. Ειχαν δει πολλά τα μάτια του. Ειχε κάνει κι' αυτός κλέφτης στα νεατά του. Μέσα στο σαράϊ του ύπηροτούσαν οι πιό ξεκουμισμένοι καπεταναίοι του καιρού εκείνου, 'Αρβανίτες κι' Έλληνες. 'Οτόσο, μόλις αντίκρισε τόν Κατσαντώνη ο τυράννος έμεινε βουβός μπρος στη λεβεντιά του, μπρος στην περηφάνεια του, μπρος στην ακατάλυτη απ' τη βαρεία άρρώστεια παλληκαριά του, που δὲν λυγίζει, ούτε τη στιγμή αυτή την κρίση για τη ζωή του.

'Ετσι κράτησε, γι' άρκετο δευτερόλεπτα, άπόλυτη σιωπή, μέσα στην αίθουσα των παρουσιάσεων.

Δεξιά κι' άριστερά στον 'Αλή Πασσά στέκανε οι σωματοφύλακές του, με τις γυροσκέντρες στολές τους και τα μαλαμοκαπνισμένα άρματα τους. 'Ησαν όλοι τους διαλεγτοί και φημισμένοι πολεμιστά, ένας κι' ένας, ψηλόσωμοι σὲν ούρανοσίφλητες βαλανιδιές, μ' άγρια ήλιοφωμια πρόσωπα και μακρά μoustάκια και γένεα.

Μολοτατά κι' αυτοί, όλοι θαυμάζανε τόν Κατσαντώνη. 'Ο ήρωϊκός κλέφτης έπερνε στα μάτια τους δυη μυθικό ήρωα. Τίποτα δὲν τόν φοβίζε. Ούτε τ' άσκέρι τους πομπεκε άπειλητικό, έκεί

πλάι του, δεξιά και ξερβά του, ούτε του τρομερού 'Αλή το σκληρό το βλέμμα, ούτε οι βαρείες του άλυσίδες, ούτε του θανάτου το φοιχτό φτεροκέπημα πάνω απ' το κεφάλι του!

Πλάϊ στον αδελφό του ο Χασιώτης σιδεροδεμένος κι' αυτός, λαβωμένος στο πόδι, άποκαμωμένος, έστεκε ώτόσοα περήφανος και προκλητικός.

'Ήσαν δυο λιοντάρια βαλμένα στα σίδερα. Δυο λιοντάρια που και δεμένα ακόμα τρώμαζαν τόν 'Αλή και τους καπεταναίους του.

Τ. λ.ς ο τυράννος στήλωσε τα μάτια του πάνω στον Κατσαντώνη και τόν ρώτησε:

- 'Εσύ όρε, εισαι ο Κατσαντώνης;
- 'Εγώ, ειμαι άποκριθήκη άταραχη ο κλέφτης.
- Γιατι, όρε, βγήκες στα βουνά;
- Γιατι με κυνηγόσαν οι Ντεβεναγάδες σου. 'Αφάνισαν άδικα το σπίτι μου, τη φαμίλια μας, τα πράματά μας. Τι ήθελες να κάνω, βεζύρη 'Αλή Πασσά;
- Μου σκότωσες, όρε, Κατσαντώνη, τα καλύτερα παλληκάρια μου. Με πολέμησες άγρια, όρε!..

Στα λόγια αυτά του Πασσά που ήσαν παράπονο μαζί κι' άπειλή, ο Κατσαντώνης έδωσε την ακόλουθη ιστορική φράσι:

— Τι να κάνω, Πασσά μου; Μιά κι' έπιασα στα χέρια μου αυτά τα έμα τ' άρματα, ειπα να τα δουλέψω καλά.

'Η κοβερτίνα συνεχίστηκε στον ίδιο τόνο.

'Ο Πασσάς ρωτούσε κι' ο Κατσαντώνης έδινε εβστοχες ειλικρινείς και τολμηρές απαντήσεις. Το ίδιο κι' ο Χασιώτης.

'Η ειλικρίνεια αυτή του Κατσαντώνη, κι' ή παλληκαρία του κατέπληξαν τόν τυράννο. Κι' όταν ή κοβερτίνα τελείωσε, γύρισε και ειπε σιγά στους σωματοφύλακές του:

— Ενε κρέμα, όρε, να χαθή τέτοιο παλ λικράρι! Κρέμα... κρέμα!..

Και διάταξε να μεταφέρουν τους Κατσαντωνίους στο σπίτι που τους κρατούσαν και να τους φυλάξουν εκεί, ως που θ' άποφάσιζε όριστικά για την τύχη τους.

'Οπως θα καταλάβατε θηλαδή, ο 'Αλής δὲν ήθελε να σκόνησει τους Κατσαντωνίους. Τέτοια παλληκάρια σὲν κι' αυτοί του ήσαν χρήσιμα για τους σκοπούς που σχεδίαζε στο ματαχθόνιο μυλό του. Θά τους χάριζε τη ζωή και θά τους ειχε δικούς του πειά, άφωτισμένους στις προτάσεις του.

Αυτή ήταν ή άπίφρασι του Τυράννου.

'Αλλά, δυστυχώς, οι συγγενείς του Βελλή Γκέκα κι' άλλων 'Αρβανιτάδων, τους όποιους ειχε σκόνησει ο Κατσαντώνης άρμπνησίαν. Περιέμεναν άτυποί στην ήμερα που θά θανάτωναν τους δυο Κατσαντωνίους, διά να παραστούν στο μαρτύριό τους και να βγάλουν το άχι τους, να χορτάσουν την εκδίκησι τους.

Μόλις λοιπόν μάθηκε της διαθέσεως του 'Αλή Πασσά, μόλις μάθηκε πὲς ο Τυράννος σκόπησε να χαρήση τη ζωή στους Κατσαντωνίους, σηκώθηκε στο πόδι. 'Αγρίεψαν, άρτίσαν να φωνάζουν, να σκούζουν, να διαμαρτυρόνται, να φωβερίζονται...

Που άκούστηκε αυτό, να δὲλ η 'Αλής να χαρήση τη ζωή σὲ δυο χριστιανούς κλέφτες, π' αφάνισαν την 'Αρβανιτιά, που ντύσανε στα μαυρα τόσα σπίατα άρβανιτινα, σκότωνοντας τους πειό διαλεχτός καπετανέους του σατοάπη!..

Τρελλάθηκε ο 'Αλής; Δὲν ούληνόνταν πὲς με την άπόφρασι του αυτή οι κλέφτες θ' άποθνήσκοντουσαν;

Δὲν σκεφτόταν λιγάκι να τους πιστοί τους 'Αρβανίτες, που θά τους πίκρανε και θά τους δυσχεροτούσε αυτό το τρελλά κι' άουλόγιστο κάμωμα;

'Η γυναίκα του Βελλή Γκέκα ξεσηκώθηκε, πρώτη και καλύτερη, μ' όλο της τὲ συγγενολόι. Κάλεσε ακόμα και τις γυναίκες, τις ναβάδες, τις άδερφάδες, τις θυνάτρες όλων των 'Αρβανιτάδων πουβαν βοη το θάνατο απ' τα βόλια των Κατσαντωνιων. Και μουροντυμένες, σκούζοντας άγρια, φωνάζοντας φρικτά, τράβηξαν όλες μαζί για το σαράϊ του Πασσά.

Μπρος στο τομερό αυτό γυναικομάνι τάχασ ο 'Αλής. Σάστισε, βουβάθηκε... 'Ήταν κι' όλας μιημένος σχετικά απ' τους ανθρωπούς του, τους όποιους ειχαν βάλει να του μιλήσουν και να του γυρίσουν τα μυαλά οι ένδιαφερόμενοι να θανατωθούν οι δυο αιχμάλωτοι.

'Ετσι ή 'Αρβανιτίσες δὲν δυσκολεύτηκαν να πάρουν τη ρητή ύπόσχεσι του πὲς θά θανάτωνε τους Κατσαντωνίους.

'Η γυναίκα του Βελλή Γκέκα του μίλησε θαρρετά, έξω από τα δόντια.

('Ακολουθεί)

'Ο 'Οδυσσεύς 'Ανδρούτσος, ένας απ' τους καπετανέους που έζησαν στην αλή του 'Αλή Πασσά.